

TALEPAPIR

”Det talte ord gælder”

Spørgsmål

”Vil regeringen redegøre for, om og hvordan regeringen vil sikre grundlaget for strukturudvikling i landbruget, og vil regeringen herunder redegøre for muligheden for i fremtiden af samle nuværende spredte kvægbesætninger til placering på en matrikel og en bedrift? Der henvises til artiklen ”Konsekvens af naboklage: 475 køer må væk”, Effektivt Landbrug d. 26. januar 2022, hvor det i en sag på Ærø ikke er muligt at få tilladelse til at sammenlægge kvægholdet og mælkeproduktionen på et bygningsæt”.

Svar

Tak for ordet. Jeg vil nu besvare den del af spørgsmålet, der vedrører strukturudvikling i landbruget.

Strukturudvikling - færre og større bedrifter

TALEPAPIR

Lad mig med det samme slå fast. Regeringen arbejder for en grøn omstilling af dansk landbrug.

Strukturudviklingen i det danske landbrug er en udvikling af erhvervet, som har fundet sted gennem mange år.

Udviklingen har betydet, at den gennemsnitlige bedrift er blevet større. Fra 1990 til 2020 steg arealet på den gennemsnitlige bedrift fra 56 hektar pr. bedrift i 1990 til 211 hektar i 2020.

Samtidig har udviklingen haft den konsekvens, at der er kommet væsentligt færre bedrifter i Danmark. I 1990 var der ca. 35.000 heltidsbedrifter. I 2020 var det tal faldet til ca. 8.500 heltidsbedrifter. Der er altså blevet væsentligt færre bedrifter, og de er blevet væsentligt større.

TALEPAPIR

Vi har dermed set, at ejerskabet til landbrugsjorden og bedrifterne er blevet samlet på stadig færre hænder.

Det er en udvikling, vi er nødt til at være opmærksomme på.

Strukturudviklingen og grøn omstilling

Den grønne omstilling er uden sammenligning den største udfordring, dansk landbrug har stået over for i årtier. Vi skal derfor sikre nogle rammer og en udvikling, der ikke spænder ben for den grønne omstilling i landbruget.

Og vi skal gøre os den overvejelse, om vi kan styrke processen mod den grønne omstilling ved at give plads til flere typer bedrifter.

TALEPAPIR

Sagen er, at store og mindre bedrifter kan noget forskelligt. Og måske kan de også spille ind i den grønne omstilling på forskellige måder. Derfor er det vigtigt for mig, at der skal være plads til begge typer bedrifter. Og det skal vi politisk skabe rammerne for. Vi skal spille på flere heste.

Store bedrifter giver mulighed for økonomiske stordriftsfordele. Den enkelte landmand kan nøjes med én fodervogn, hvis han samler dyrene på en stor besætning. Han kan også producere mere effektivt. Og det vil gøre det lettere for ham at konkurrere på de internationale markeder. Godt!

Omvendt er der også fordele ved de mindre bedrifter. Her er det f.eks. nemmere for unge innovative iværksættere uden den store startkapital at komme i gang som landbrugere, da kravet om egenkapital er mindre.

TALEPAPIR

Samtidig giver de små bedrifter bedre muligheder for at kunne etablere en mere nichepræget produktion med nye eksperimentelle produktionsformer. Det bliver der også brug for i den grønne omstilling.

Som miljøministeren var inde på i sin tale, skal vi altså værne om miljø og natur samtidig med, at vi sikrer forudsigelige rammer for erhvervet, der gør det muligt at udvikle produktionen, så den fortsat er både økonomisk og miljømæssigt bæredygtig.

Strukturudvikling kan være svær for unge

For mange bedrifter har det fysiske og økonomiske vokseværk været med til at sikre en god økonomisk udvikling i den enkelte bedrift. Ingen tvivl om det.

Men tendensen med stadig større bedrifter har også gjort det sværere at etablere sig i landbruget for unge landmænd.

TALEPAPIR

Og det er bekymrende. I en situation, hvor landbruget står over for at skulle gennemføre en ambitiøs grøn omstilling, er det afgørende, at landbruget også formår at appellere til en ny, ung, forandringsparat og klimabevidst generation. Som ikke nødvendigvis har en stor egenkapital.

Derfor er det vigtigt for mig, at vi sikrer gode muligheder for, at unge, entreprenante og visionære landbrugere kan etablere sig som landbrugere.

Landbrugsaftalen hjælper unge

Det skaber vi bedre forudsætninger for gennem den historisk brede politiske aftale om grøn omstilling af landbruget fra den 4. oktober 2021.

Her afsatte vi 964 mio. kr. til en etableringsordning for unge landbrugere. Med ordningen kan unge landbrugere få en vigtig kapitalindsprøjtning på op til 745.000 kr. til at skabe likviditet og egenkapital, når de etablerer sig første gang.

TALEPAPIR

Det, tror jeg, vil bidrage til at gøre det mere interessant at etablere sig som landbruger.

De større bedrifter kræver ligeledes, at vi tænker i nye finansieringsløsninger. Med landbrugsaftalen omprioriterer vi 150 mio. kr. fra Dansk Landbrugskapital til en ny Grøn Landbrugskapital. Ideen er, at midlerne skal understøtte et generationsskifte, som skal bidrage til grøn innovation i landbrugssektoren og samtidig sikre økonomisk soliditet på bedrifterne.

Med landbrugsaftalen har vi altså i fællesskab sikret nogle rammer, der på den ene side ikke begrænser strukturudviklingen i landbruget. Og som på den anden side understøtter, at unge landbrugere kan komme i gang.

Sigtet med landbrugsaftalen er at skabe de bedst mulige rammer for en grøn omstilling af landbruget. Det er vigtigt for alle landbrugere, og ikke mindst unge, som overvejer at etablere sig.

TALEPAPIR

Andelstanken er på vej tilbage

Ud over landbrugsaftalen, som giver flere unge mulighed for at etablere sig som landmænd, sker der andre interessante ting i landbruget i disse år.

Jeg noterer mig, at andelstanken er på vej tilbage. Lad mig som eksempel nævne Andelsgaarde.

Pointen er her, at medlemmer, der ønsker et grønt landbrug, betaler kontingenter. For kontingenterne opkøber Andelsgaarde landbrug rundt omkring i landet, som bliver forpagtet af unge klima- og økologiorienterede landmænd.

Dén udvikling er visionær og rasende interessant. Det er den, fordi den gør tre ting på én og samme tid:

Den udfordrer tendensen til voksende koncentration af landbrugsjorden på færre hænder.

TALEPAPIR

Den åbner landbruget op for en ny ung entreprenant generation.

Og den skubber på den grønne omstilling af dansk landbrug.

Derfor bør vi politikere efter min mening understøtte den udvikling så meget, som vi overhovedet kan. Og vi bør ved samme lejlighed gå i tænkeboks og overveje, om der er endnu mere, vi kan gøre for at understøtte, at der også er plads til andre måder at drive landbrug.

Tak for ordet.